Available online at http://jgu.garmian.edu.krd

Journal of University of Garmian

https://doi.org/10.24271/garmian.21080411

بەکارهێنانی شێوازەکانی مۆنتاژ لە بەرهەمهێنانی راپۆرتی تەلەڤزیۆنیدا
توێژینەوەیەکی شیکارییە بۆ راپۆرتە هەواڵییەکانی هەردوو کەناڵی (GK) و(KNN)

ئیبراهیم سەعید فەتحوڵا
بەشی راگەیاندن/ کۆلیجی زانستە مرۆڤایەتیەکان/ زانکۆی سلێمانی
نەبەز ئەحمەد حەسەن
بەشی تەکنیکی میدیا / کۆلێجی تەکنیکی کارگێڕی / زانکۆی پۆلەتەکنیکی سلێمانی

Article Info

Received: October , 2021
Accepted : Noember ,2021
Published :Desember ,2021

Keywords

مۆنتاژ، راپۆرت، تەلەفزیۆن، دەرهێنان

Corresponding Author

ibrahim.fathulla@univsul.edu.iq

پوختە

ئامانجی ئەم توێژینەوەیە زانینی چۆنییەتی بەکارهێنانی شێوازەکانی مۆنتاژە لە بەرهەمهێنانی راپۆرتە هەواڵییەکانی دوو کەناڵی کوردی کە بریتین لە (GK) و (KNN)، بە بەکارهێنانی میتۆدی شیکاری رۆڵەتی بۆ شیکردنەوەی سامپڵێک لە راپۆرتە هەواڵییەکان هەردوو کەناڵەکە، ئەم توێژینەوەیە گەیشتۆتە کۆمەڵێک دەرئەنجام لەوانە هەردوو کەناڵ پابەند بوون بەبەکارهێنانی کارتێکەری (Cut)، ئەمەش شێوازێکی گونجاوە لەمۆنتاژی راپۆرتدا، بەڵام ئەوەی جێگەی سەرنجە بەکارهێنانی گرتەی (insert) ، وەک گرتەی چارەسەر لەپاڵ کارتێکەر (Mix)، فەرامۆش کراوە لەهەردووکەناڵدا،ئەمەش بە کەلێنێک لەشێوازی مۆنتاژدا دادەنرێت، ئەم توێژینەوەیە چەند پێشنیارێکی خستۆتە روو لەوانە پێویستە لەپاڵ وێنەی جوڵاوو وەستاودا گرافیک بەکار بهێنرێت چونکە رونکردنەوەی زیاتر دەبەخشێتە راپۆرتە هەواڵییەکان و وادەکات کاریگەری زیاتر بکاتە سەر دەروونی بینەر.

پێشەکی

مۆنتاژ وەک ڕەگەزێکی گرنگی پرۆسەی بەرهەمهێنانی تەلەڤزیۆنی بەکۆڵەکەی سەرەکی سەرکەوتنی هەموو بەرهەمێکی تەلەڤزیۆنی لەقەڵەم دەدرێت، بەبێ بونی کرداری مۆنتاژ ناتوانرێت بەرهەمە تەلەڤزیۆنییەکان بەشێوەیەکی ڕێخراوی یەک لەدوایەک بەئەنجام بگەیەنرێت، بۆیە کەناڵە تەلەڤزیۆنییەکان گرنگییەکی زۆر بە کرداری مۆنتاژ دەدەن، هەرکەناڵێکیش بەشێکی تایبەتی دابین کردووە تا دواین هەنگاوی پرۆسەی بەرهەم هێنان تیایدا بە ئەنجام بگەیەنن، لەم ڕوانگەیەوە پرۆسەی مۆنتاژ بە زیندوترین کاری هونەری دادەنرێت کە بەهۆیەوە بەشە جیاجیاکانی بەرنامەی تەلەڤزیۆنی لەیەک دەدرێت و ڕێکدەخرێت تا بەشێوەیەکی کاریگەر پیشانی بینەران بدرێت ئەمەش پەیوەستە بە شارەزایی مۆنتێر تا لەرێگەی ئەنجامدانی کرداری مۆنتاژەوە ئەنجامێکی باش بەدەست بهێنرێت بە پێچەوانەوە بەرهەمە مۆنتاژ کراوەکە بەشێوەیەکی پچرپچر پیشان دەدرێت و بینەر توشی دابڕان دەکات. ئەم توێژینەوەیە هەوڵێکی زانستییە بۆ بەئاگابوون لەو شێوازانەی مۆنتاژ کە لەپرۆسەی بەرهەمهێنانی ڕاپۆرتی تەلەڤزیۆنی کەناڵە کوردییەکاندا بەکار هاتووە بەمەبەستی شیکردنەوەو ڕاڤەکردنی و هەڵسەنگاندنی لە بەر رۆشنایی پێوەرە جیهانییەکان. بۆ ئەو مەبەستە دوو کەناڵی هەواڵی وەک نمونە وەرگیراوە کە لە رووی مێژووەوە بە کۆنترین کەناڵی هەواڵئامێزی تەلەڤزیۆنی لە هەرێمی کوردستان لە قەڵەم دەدرێن، کە بریین لە کەناڵەکانی (GK) و (KNN) وەک ژانریش ژانری ڕاپۆرت وەرگیراوە بەوپێیەی دەکرێت زیاد لە شێوازێکی مۆنتاژی تیادا بەکاربێت بەگوێرەی بابەت و پێداویستییەکانی.

بەشی یەکەم: چوارچێوەی میتۆدی توێژینەوە

کێشەی توێژینەوە:

لەگەڵ گەشەکردنی کەناڵە تەلەڤزیۆنییەکان لەهەرێمی کوردستاندا، بەتایبەت کەناڵی تایبەتمەندی هەواڵی، لەنێویاندا کەناڵی گەلی کوردستان(GK)و کەناڵی کەی ئێن ئێن(KNN) ، بەڵام تائێستا لەسەر بنەمایەکی زانستی لەشێوازی مۆنتاژی ئەو ژانرانە نەکۆڵدراوەتەوە کە ئەو تەلەڤزیۆنانە بەرهەمی دێنن، ئەم دۆخەش بۆتە بابەتێکی گرنگی ئەکادیمی و پێویستی بە ئاوڕدانەوەیەکی زانستییانە هەیە تا بە پێوەرە زانستیەکان هەڵبسەنگێندرێت، بۆیە کێشەی سەرەکی ئەم توێژینەوەیە سەرنجدان و بەئاگابوونە لە شێوازی مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتی هەواڵی لە تەلەڤزیۆنە کوردییەکاندا،واتە قولبوونەوە لەوەی لە ڕاپۆرتە تەلەڤزیۆنیەکاندا چ شێوازێکی مۆنتاژ بەکارهاتووە؟ لەم ڕوانگەیەوە ئەم پرسیارانە خراوەتە روو کەبەرجەستەی کێشەی توێژینەوە:

١- گرنگترین ئەوشێوازە هونەرییانەی مۆنتاژ چین کە لەمۆنتاژی ڕاپۆرتە هەواڵدا بەکارهاتووەو تا چەندێک بنەمای زانستی تیادا ڕەچاوکراوە؟

٢- دیارترین ئەو کارتێکەرانە چین کە لە مۆنتاژی ڕاپۆرتە هەواڵییەکانی هەردوو کەناڵ بەکار هاتوون؟

٣- ئەو بنەمایانە چین لە دەسنیشانکردنی وێنەی شایستەو ماوەی پیشاندانی وێنەدا لە مۆنتاژی ڕاپۆرتە هەواڵیەکانی هەردوو کەناڵ بە کارهاتوون ؟

٤- تاچەند توانراوە لەپرۆسەی مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتە هەواڵییەکانی هەردوو کەناڵ هەماهەنگی و گونجاندن ڕەچاوبکرێت لەبەستنەوەی ڕەگەزە پێکهێنەرەکانی ناو ڕاپۆرت؟

گرنگی توێژینەوە:

ئەم توێژینەوەیە گرنگییەکی زانستی پراکتیکی هەیە، لەڕووی پراکتیکیەوە هەموو ئەو کەلێنانە دیاری دەکات کە هەردوو کەناڵی تەلەفزیۆنی (GK) و (KNN) لەپرۆسەی مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتدا توشی دەبن بۆیە دەبێتە بەرچاوڕوونییەک بۆیان کە چیتر ڕووبەڕووی نەبنەوە و هەوڵبدەن چارەسەری بکەن، هەروەک دەبێتە سەرچاوەیەک بۆئەوەی لەڕووی پراکتیکیەوە هەردوو کەناڵی تەلەفزیۆنی ناوبراو بەئاگابن لەشێوازە زانستییەکانی کاری مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتی هەواڵ، لەبواری زانستیدا. ئەم توێژینەوەیە هەنگاوێکیشە بۆ ئەوەی کتێبخانەی ئەکادیمی کوردی دەوڵەمەند بکات، ئەمەش لە کاتێکدا کە ئەم جۆرە توێژینەوانە بەزمانی کوردی بەڕێژەیەکی کەم لە نێو سەرچاوە زانستییەکانی زانکۆ سەبارەت بە پروسەی مۆنتاجی تەلەفزیۆنی لەکەناڵە کوردییەکاندا بەرچاودەکەون.

ئامانجەکانی توێژینەوە:

١- زانینی شێوازی بەکارهێنانی ئەوکارتێکەرانەی لە مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتە هەواڵەکاندا کە بەرجەستە کراوە.

٢- بەئاگابوون لە شێوازی مۆنتاژکردن لە بەکارهێنانی دەنگی سروشتی و دەرکەوتنی پەیامنێر لەنێو ڕاپۆرتەکاندا.

٣ - دەرخستی شێوازی مامەڵەکردنی مۆنتاژی تەلەفزیۆنی لەگەڵ جۆری وێنەو ماوەی وێنەی بەکارهاتوو.

٤- زانینی ئاستی بەکارهێنانی گرتە و جوڵە و گۆشەکانی کامێرا لە مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتەکاندا.

٥- بەئاگابوون لە ڕادەی لێکچون و جیاوازی لە شێوازی مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتەکان لەنێوان هەردووکەناڵی(GK) و (KNN) .

جۆرومیتۆدی توێژینەوە:

ئەم توێژینەوەیە لەڕووی جۆرەوە توێژینەوەیەکی وەسفییە، وەک میتۆد میتۆدی شیکاری ڕواڵەتی بەکارهێناوە لەشیکردنەوەی مۆنتاژی ڕاپۆرتە هەواڵەکانی هەردووکەناڵی GK و KNN، ئەم میتۆدەش بە یەکێک لە میتۆدە گونجاوەکانی توێژینەوکانی بواری ڕاگەیاندن دادەنرێت.

کۆمەڵگەو سامپڵی توێژینەوە :

کۆمەڵگای توێژینەوەکە پێکدێت لە تەواوی ڕاپۆرتە تەلەڤزیۆنییەکانی هەردووکەناڵی(GK) و (KNN)، سامپڵی توێژینەوەکە هەڕەمەکی بازنەییە کە مانگێکی دەستکرد لە سێ مانگ وەرگیراوە، ئەمەش کورتەیەکە لەسەر هەردوو ئەو کەناڵەی وەک سامپڵ وەرگیراوە.

کەناڵی ئاسمانی گەلی کوردستان GK :

لە ١١-٩-١٩٩١ وەک کەناڵێکی لۆکاڵی لە شاری سلیمانی لەلایەن یەکیتی نیشتمانی کوردستانەوە دامەزراو دەستی بەپەخش کرد، لەگەڵ گەشەسەندنی کاری تەلەڤزیۆن لە کوردستاندا لە ساڵی ٢٠٠٦ بڕیاردرا پەخشی لەسەر مانگی دستکرد بکاتەوە، لە ٥ ی ئازاری ٢٠٠٧ دا ل وەک هەنگاوی یەکەم دەستکرا بە پەخشی ڕیکلامی بەرنامە و برگەکانی ئەو کەناڵەو پاشان لە ١ی حوزەیران و لە یادی دامەزراندنی یەکێتی نیشتیمانی کوردستانی هەمان ساڵدا دەستکرا بە پەخشی بەرنامەکانی لەسەر مانگی دەستکردو بووە کەناڵێکی ئاسمانی (حاجی عەلی، چاوپێکەوتن، ٨-٤-٢٠١٧) .

کەناڵی ئاسمانی KNN

تۆڕی هەواڵی کوردی Kurdish News Network-Knn، سەرەتا لە ٣١ی کانونی یەکەمی ساڵی ٢٠٠٨ وەک کەناڵێکی سەر بە کۆمپانیای وشە بۆ کاری ڕاگەیاندنی کوردی، بە هەردوو زمانی کوردی و عەرەبی لە شاری سلێمانی دەستی بەپەخشی بەرنامەکانی کرد، دواتر خرایە سەر ڕاگەیاندنی بزوتنەوەی گۆران و سەرچاوەی دارایی کەناڵەکە خرایە ئەستۆی ئەم بزووتنەوەیە (مەجید، چاوپێکەوتن، ٨-٤-٢٠١٧).

بوارەکانی توێژینەوە:

بواری کات: ئەم توێژینەوەیە ڕاپۆرتی هەردوو کەناڵی(GK) و (KNN) ی لە مانگەکانی (١٢،١١،١٠)ی ساڵی ٢٠١٥ وەرگرتوە.

بواری شوێن: شوێنی سەرەکی ئەم توێژینەوەیە، شاری سلێمانی هەرێمی کوردستانی عێراق کە بارەگای سەرەکی هەردووکەناڵی(GK) و (KNN) تێدایە .

بواری بابەت: تەواوی ڕاپۆرتەکانی هەردوو کەناڵ وەرگیراوە لەو ماوەیەی وەک سامپڵێک دەستنیشان کراوە.

توێژینەوەکانی پێشوو:

١- توێژینەوەی (smith, 2005): لە ڕووی میتۆدەوە توێژینەوەکە میتۆدی وەسفی شیکاری بەکارهێناوە، باسی لە مۆنتاژی یەک لەدوای یەک و کاریگەری دەربارەی ئاکاری ڕێخستنی گێرانەوە لە فیلمدا دەکات، گرنترین ئامانجی توێژینەوەکە تیشک خستنەسەر مۆنتاژی یەک لەدوای یەکە لە پرۆسەی بەرهەمهێنانی فیلمدا، بە ئەندازەیەک توێژەر گەیشتۆتە ئەو دەرئەنجامانەی کە مۆنتاژی یەک لەدوایەک چەند گۆڕانکارییەک لەتێڕوانینی هاوشێوەی لەگەڵ گۆڕانکارییەکانی جیهانی ڕاستیدا پێشکەش دەکات، هاوکات بایەخیان پێدەدات، هەروەها کاریگەری ئەوبایەخانەی لەڕێگەی بەکارهێنانی مۆنتاژی یەک لەدوایەکەوە دروست دەبێت لەڕێگەی ڕووداوەکانی بینینەوە دەبێت.

٢- توێژینەوەی (عباس، ٢٠١٢): لە ڕووی میتۆدەوە توێژینەوەیەکی وەسفی شیکارییە، ئەم توێژینەوەیە هەوڵی ناساندنی چۆنێتی جێبەجێکردن و بەکارهێنانی مۆسیقا و ئەو کارتێکەرە دەنگیە تەلەفزیۆنیانە دەدات کە ڕۆڵیان لە دەوڵەمەندکردنی پرۆسەی بەرهەمهێنانی تەلەفزیۆنیدا هەیە، توێژەر ئامانجی لەم توێژینەوەیە ئەوە بووە کە دەربخات مۆسیقا وکارتێکەرە دەنگییەکان چی ڕۆڵێکیان هەیە لەبەرنامە تەلەفزیۆنییەکاندا.

٣- توێژینەوەی (عبدالرحمن، ٢٠١٢): ئەم توێژینەوەیە توێژینەوەیەکی وەسفی شیکاری و مەیدانیە باس لەبەکارهێنانی کارتێکەری وێنەیی دەکات لەڕوومالّی کەناڵە ئاسمانییە کوردییەکاندا، ئامانجی توێژینەوەکە بریتی بووە لە ناسینی ئەو کارتێکەرانەی بەکارهێنراون لە ڕووماڵکردنی هەواڵی کەناڵە کوردییەکاندا، ئەو دەرئەنجامانەشی کە توێژینەوەکە پێی گەشتوە بریتی بووە لەوەی کە گواستنەوە لە گرتەیەکەوە بۆ گرتەیەکی تر و بەکارهێنانی ئەو کارتێکەرە کە گرتەکان بەیەکەوە دەبەستێتەوە لە دەسەڵاتی مۆنتێر و دەرهێنەردایە لەکاتی جێبەجێکردنی پرۆسەی مۆنتاژدا.

٤- توێژینەوەی (عبدالرحمن، ٢٠١٧): ئەم توێژینەوەیە توێژینەوەیەکی وەسفی شیکارییە باس لە بەکارهێنانی کارتێکەری بڕین (cut) دەکات لەفیلمی (کوێستانی سپی)، لە ئامانجەکانی ئەم توێژینەوەیە بریتیە لە زانینی ژمارەی کارتێکەری بڕین لەفیلمەکەو و دۆزینەوەی هۆکاری بەکارهێنانی کارتێکەری بڕین لەکاتی گواستنەوەی گرتەکان و دۆزینەوەی ئەوهۆکارانەی کە ئاگایی لای وەرگر ناهێڵێت لە کاتی تەماشا کردنی فیلمەکە، لە دەرئەنجامدا توێژینەوەیە گەیشتووە بەوەی کە دەرهێنەر بەشێوەیەکی زۆر پشتی بە کارتێکەری بڕین(cut) بەستوە بۆبەستنەوەی بەشەکانی فیلم و گێڕانەوەی چیرۆکەکە.

٦ .توێژینەوەی (طه، ٢٠١٦): لە ڕووی میتۆدەوە توێژینەوەیەکی وەسفییە، ئامانجی زانینی شێوازەکانی مۆنتاژە بۆ دۆزینەوەی مانا، هەروەها بۆڕێکخستنەوەی ئەو گێڕانەوانەی کە لە فیلمە سینەماییەکاندا، لە ئەنجامدا توێژینەوەکە گەیشتووە بەوەی مۆنتاژ جەوهەری بەهای دەربڕینە لەفیلمی سینەمایی و پەیوەندی لەنێوان گرتەکان و زەمەنەکان دروستدەکات.

سودوەرگرتنی لە توێژینەوەکانی پێشوو

. سوود وەرگرتن لەڕوی میتۆدی توێژینەوەی بەکارهاتوو بەتایبەت بۆ بە ئاگابوون لە ڕاستی و دروستی ئەو شێوازانەی بەکاردێن لە مۆنتاژکردندا.

. سود وەرگرتن لەڕووی پلان و نمونەی توێژینەوەو گرتنە بەری هەنگاوە زانستییەکانیان، بەو پێیەی ئەنجامدانی توێژینەوەی زانستی لە بواری مۆنتاژدا کەمتر ئاوڕی لێدراوەتەوە لە توێژینەوە میدیاییەکاندا.

. سود وەرگرتن لە سەرچاوەکانیان و گەڕان بەدوای ئەو سەرچاوە زانستیانەی لەو توێژینەوانەدا خراونەتەڕوو، بەمەبەستی زیاتر وردبوونەوە لە هەنگاوە دروستەکانی مۆنتاژ.

. سودوەرگرتن لە خودی توێژینەوەکانی پێشوو وەک سەرچاوەی زانستی گرتنە بەری ئەو هەنگاوانەی ئەوان بەکاریان هێناوە لە شوازی شیکرنەوەو دیاریکردنی یەکەکانی شیکاری.

لە سەر ئەم بنەمایە لێکچووەکانی ئەم توێژینەوەیە جەختکردنەوەیە لە پیویستی بەکارهینانی بنەما زانستییەکان لە کاتی پرۆسەی مونتاژدا بەتایبەت لە سازاندنی هەماهەنگی لە نێوان یەکە پێکهێنەرەکانی بەرهەمە تەلەفزیۆنییەکان و دروست بەکارهێنانی کارتێکەرەکان، وەک جیاوازیش ئەم توێژینەوەیە جگە لەوەی لە ڕووی شوێن و کاتەوە جیاوازە، تەنها جەختی لەسەر مونتاژکردنی ژانری ڕاپۆرت کردۆتەوە بە پیچەوانەی توێژینەوەکانی پیشوو کە ڕۆشناییان خستۆتە سەر ژمارەیەک بەرهەمی دیکەی سینەمایی و تەلەفزیۆنی.

بەشی سێیەم: لایەنی تیۆری توێژینەوە:

لەم بەشەدا ڕۆشنایی دەخرێتە سەر ئەو بوارانەی خزمەت بە لایەنی مەیدانی توێژینەوەکە دەکات کە خۆی لە دوو بواری سەرەکیدا دەبینیتەوە کە بریتین لە مۆنتاژ و ڕاپۆرتی تەلەڤزیۆنی:

دەروازەیەک بۆ چەمکی مۆنتاژ:

مۆنتاژ (Montage) لە ڕووی زمانەوانییەوە، وشەیەکی فەرەنسییە بە واتای کۆکردنەوە، دیاریکردن، هەماهەنگی، کۆپیکردن دێت (السید،٢٠٠٢،ص١٢٢) وەک چەمکیش مۆنتاژ بریتییە لەپرۆسەی ڕێکخستنی کەرەستەکانی بەرهەمهێنان (وێنە، دەنگ، تێکست) لە ڕێگەی کۆکردنەوە و ڕێکخستن و دروستکردن یاخود ڕەتکردنەوەی هەندێکیان و لابردنیان، هەروەها دەتوانین بڵێین مۆنتاژ وادەکات دیمەنەکان بەشێوەیەکی زنجیرەیی بڕوات و پەیوەست بن بەیەکەوە، ئەویش بۆ گوزارشتکردن لە بیرۆکەیەکی دیاریکراو بەپێی تێڕوانینی دەرهێنەر، لەسەر ئەم بنەمایە مۆنتاژی تەلەڤزیونی پرۆسەیەکی داهێنەرانەیە کە لەمیانی وێنەگرتن ئەنجامدەدرێت، ئەرکی سەرەکیشی بریتییە لەدانانی مادەی وێنەگیراو لە چەندین گرتەی

هەڵبژێردراوی یەک بەدوای یەک بەشێوەیەکی لۆژیکی (عبدالرحمن، ٢٠١٥، ص٦٠).

قۆناغی مۆنتاژ بە گرنگترین قۆناغی بواری بەرهەمهێنانی تەلەڤزیۆنی دادەنرێت، چونکە لەم قۆناغەدا گرتەکان لەشوێنە جیاوازەکاندا لەناو ستۆدیۆ، یان لەدەرەوەی ستۆدیۆ کۆدەکرێنەوە، دواتریش قۆناغی چونە ناو ژووری مۆنتاژ دەستپێدەکات و دەست بە پرۆسەی مۆنتاژ دەکرێت. بەشێوەیەکی زنجیرەیی یەک لەدوایەک، سەرباری کاریگەرییە دەنگی و مۆسیقییەکان بۆ ڕاکێشانی سەرنجی بینەران (الجمال، ٢٠١٣،ص٢٠).

ڕاپۆرتی تەلەڤزیونی:

یەکێکە لە ژانرە سەرەکییەکانی ناو گەشتی هەواڵ و بەرنامە تەلەڤزیۆنیەکان، بریتییە لە گواستنەوەی ڕوداو بەشێوەیەکی خێرا و دینامیکی، ڕاپۆرت وەک فۆرم لە سێ بەشی سەرەکی پێک دێت: سەرەتا، ناوەند، کۆتایی، لە سەرەتادا هەوڵدەدرێت بینەر بخرێتە ناو کەشی ڕوداوکانەوە، لە ناوەندا وردەکاری ڕوداوەکان دەخرێتەڕوو، لە کۆتاییدا دەرئەجامی ڕوداوەکە نیشاندەدرێت، ئەم دابەشکردنەش یارمەتیدەرە بۆ ڕێکخستنی ڕاپۆرتەکەو تێگەیشتن لە چوارچێوەی ڕاپۆرتەکە (ابو عرقوق، ٢٠١٢، ص١٧٢).

بوارەکانی پروسەی مۆنتاژ لە ڕاپۆرتی تەلەڤزیونی:

لە پرۆسەی مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتی تەلەڤزیۆنییدا پەنا دەبرێتەبەر کۆمەڵێک ڕەگەز کە لە کۆی مۆنتاژکردنی ئەو ڕەگەزانە ڕاپۆرتەکە بەرهەمدێت کە دەتوانین بەم شێوەیە باسیان بکەین:

١- **وێنە** : واتە گواستنەوەی ڕوداوەکان بۆ چاوی وەرگر بەشێوەیەکی ڕوون و سەرنجراکێش، کە گوزارشت لە ڕاستگۆیی و ئەمانەتپارێزی و بابەتیبوون لە گواستنەوەی ڕووداوەکان، کەسەکان و بەڵگەنامەکان دەکات، لە ئێستادا ئامرازێکی گرنگە بۆ قەناعەتپێکردن، بەوپێیەی ناتوانرێت تەنها بە وشە یان بەهەڵوێست بینەری ئەم سەردەمە قەناعەت بکات، بەڵکو دەبێت ڕووداوەکان بەچاوی خۆی ببینێت (الجميلي، ٢٠١٢،ص ٢٤٧)، لەتەلەڤزیۆندا زۆرجار لەپاڵ وێنە دەستەواژەی بینینسازی (المرئيات) بەکاردێت کە گوزارشتە بۆ هەموو ئەو بوارانەی لە ڕێگەی شاشەوە دەبینرێت، لەم سۆنگەیەوە دەکرێت لە نێو ڕاپۆرتی تەلەڤزیۆندا ئەم جۆرە بینینانە دەربکەوێن:

آ. وێنەی جولاو: واتە وێنەی زیندوو کە تەواوی وردەکارییەکان لە چاوی کامێراوە تۆمار دەکات و ساتێکی زەمەن لەکات و شوێنێکی دیاریکراوەوە دەگوازێتەوە بۆ جەماوەر، لەبەرهەمهێنانی ڕاپۆرتی تەلەڤزیۆنیدا وێنەی جوڵاو کە لە یەککاتدا جگە لە بینین دەنگی سروشتی و واقعی کۆکردۆتەوە چەندین واتای بەهاداری هەڵگرتووە، هاوکات فیلمە وێنەگیراوەکان بە چەند پەیامێکی گەیاندنی گرنگ دادەنرێت کە تەلەڤزیۆن پشتی پێدەبەستێت و بە گرنترین کاری هەواڵی دادەنرێت بۆ دروستکرد کاریگەری لەسەر زۆرترین ژمارەی بینەران، هەربۆیە وێنەی جوڵاو دەتوانێت کاریگەری بخاتە سەر هەست و سۆزی خەڵکی، چونکە وەرگرتنی زانیاری لەڕێگەی چاوەوە لە سەرووی هەموو هەستەکانی ترەوەیە و کاریگەری زۆرتر دروستدەکات (حمدي،٢٠١٣،ص١٣).

ب. وێنەی جێگیر Still: جۆرێکی دیکەیەی بینینە لە ڕاپۆرتی تەلەڤزیونیدا ئەم جۆرە لەکاتی هەواڵە کتوپڕەکان و نائاساییەکاندا پەنای بۆدەبرێت لەبەر نەبوونی وێنەی زیندوو بەکاردێت، مەبەست لێی هەموو ئەو وێنە وەستاو یان نەجوڵاوەنەی وەک وێنەی فۆتۆگرافی و وێنەی فرێم – چوارچێوەوە یان ئەو وێنەیەیە کە لە گرتەیەکی ڤیدیۆییەوە وەردەگیرێت و لە ڕاپۆرتە هەواڵەکاندا بەکاردەهێنرێت، زۆر جار لەبەر نەبونی وێنەی زیندوو پەنا بۆ وێنەی وەستاو دەبرێت (Gottesman,1972,P29).

پ. گرافیک: هەموو ئەو نەخشەو هێڵکاری و چارت و خشتانە دەگرێتەوە کە بەهۆیانەوە زانیارییەکان بە وێنە، یان نوسین، یان بە ڕەنگ دەگوازێتەوە. زیاتر بۆ ئەو هەواڵە کتوپڕانە بەکاردێت کە ئەگەری گەیشتنی وێنەکەی لەئارادایە، بەڵام ناکرێت هەواڵەکە دوابخرێت وەک (تەقینەوەکان، ئاگرکەوتنەوە گەورەکان، ڕوداوی کەوتنەخوارەوەی فڕۆکە یان فڕاندنی) کە لەم حاڵەتانەدا پەنا بۆگرافیک دەبرێت، ئەمەش لە ڕێگەی گرافیکمانەوە کە بەرنامەی کۆمپیوتەری تایبەت بە خۆی هەیە لە ناو دەزگادا دروستدەکرێن و ڕوونکردنەوەی زیاتر بۆ بینەران سەبارەت بە ڕووداوەکان دەخاتەڕوو، بەکارهێنانی گرافیک دەکرێ لە ناو ڕاپۆرتدا بێت، یان وەک بەشێکی سەرەکی هەواڵ بێژەر پێشکەشی کات (شلبي،٢٠٠٨،ص ١٨١).

٢- **دەنگ**: ڕەگەزە سەرەکییەکانی شریتی دەنگی لە ڕاپۆرتدا چەن جۆرێکن وەک دەنگی سروشتی، دەنگی مرۆیی، کاریگەرییە دەنگییەکان، کۆمێنت (تعليق)، مۆسیقا، بێدەنگیی) دەتوانرێت هەریەک لەم ڕەگەزانە لەگەڵ یەکتردا بەکاربهێنرێت، یان بەتەنها بەشێوەیەکی سەربەخۆ (عبدالنبي،٢٠١٠،ص٢٥٨) کاتێک پەیامنێر تێکست دەنووسێت، پێویستە بخوێنرێتەوە واباشە نووسەری تێکستەکە بە دەنگی خۆی لە ژوورێکی تایبەت بیخوێنێتەوە، دەشکرێ ئەم کردارە هاوتا لەگەڵ پرۆسەی مۆنتاژدا ئەنجامبدرێت، یان تۆمار بکرێت، دواتر لەگەڵ وێنەکان دابنرێ، لەگەڵ ئەو ڕەگەزانەدا بەپێی پێویستی بابەتەکە هەروەها دەکرێت دەنگ ببێتە باگراوندی وێنە، یان وەک پردێک لەکاتی گرتەیەک بۆگرتەیەکی تردا بەکاربهێنرێت (عومەر،٢٠١٣،ل١٩٤)

٣- **تێکست** : لە پاڵ ڕەگەزەکانی دیکەدا (وێنەو دەنگ) نوسینی تێکست بۆ ڕاپۆرت بە ڕەگەزێکی دیکەی ڕونکردنەوە لەقەڵەم دەرێت، هەندێجار نووسین لەسەر شاشە دەردەکەوێت کە دەبێتە ڕەگەزێکی بینین، هەندێجاریش ئاوێتەی وێنە دەکرێت و دەخوێنرێتەوە کە دەبێتە بینین و بیستن پێکەوە، تێکست کەسی ڕیپۆرتەر ئامادەی دەکات و دەیخوێنێتەوە و لەگەڵ ڕەگەزەکانی دیکەدا ئاوێتە دەکرێت، بە شێوەیەکی گشی پێویستە ڕاپۆرتنوس لە کاتی ئامادەکردنی تێکست ڕەچاوی کاتی وێنە بکات و هاوسەنگی بپارێزێت و هەست و سۆزو لایەنی دەرونی خۆی تێکەڵ بە بابەتی ڕاپۆرتەکە نەکات تا لەگەڵ وێنەی ڕوداوەکاند بەشێوەیەکی گونجاو هەماهەنگی درووستبکات (حميدي،٢٠٠٤،ص٧٥).

٤- **دەرکەوتنی ریپۆرتەر** (پەیامنێر): هەندێجار بە (دیالۆگ لەگەڵ کامێرا (piece to camera)ناودەبرێت ئەو کاتەیە ریپۆرتەر لە ڕاپۆرتێکدا بۆ بینەران دەدوێت یاخود بۆ یەکەمجار ڕووبەڕووی بینەران دەبێتەوە، لەم دۆخەشدا بینین و بیستن لای وەرگر دروستدەبێت و ڕونکردنەوەی زیاتر بە ڕاپۆرت دەبەخشێت، شوێنی لەناو ڕاپۆرتدا، وا باوە کە بخرێتە کۆتایی ڕاپۆرتەکەوە، بەڵام لە ستایڵی نوێی تەلەڤزیۆندا دەکرێت وەک لکێنەرێک لەنێوان بەشە جیاوازەکانی ڕاپۆرتەکەدا دابنرێت، هەر لەبەرئەوە زۆرکەس پیان باشە گرتەی دیالۆگ لەگەڵ کامێرا لەناوەڕاستی ڕاپۆرتەکەدا بێت، لەو بارەیەوە زۆرکەس

ناوی دەبات بە bridge واتە پرد، بۆیە پێی دەڵێن پرد چونکە بەشەکانی ناو ڕاپۆرتەکە پێکەوە دەبەستێتەوە (الحسن،٢٠١٣،ص١٣٧).

گرنگیی مۆنتاژ لە پرۆسەی دروستکردنی وێنەدا

ئەگەر کامێرا وەک ئامێرێک ئەرکی تۆمارکردنی شێوەی وێنەکان بێت ئەوا بژارکردن و هەڵبژاردنی بۆ سەر شاشەو دانانی فلتەر بە شێوازە جیاوازەکانی وەک باشکردنی ڕەنگەکان Color correction، نارۆشنکردن Blur، مۆزایک Mosaic) بەشێوەیەکی تەواو پەیوەستە بە پرۆسەی مۆنتاژکردنەوە، بۆ زیاتر ڕۆشنایی خستنە سەر ئەم باسە سەرەتا دەبێ لایەنەکانی پەیوەست بە بەکارهێنانی کامێرا و پرۆسەی وێنە گرتن بخرێتە ڕوو بەم شێوەیەی خوارەوە:

یەکەم: گرتەکانی کامێرا: لە پروسەی مۆنتاژدا دەبێت لە مانای دیاریکردنی گرتەی کامێرا بگەین بەشێوەیەک کەبگونجێت لەگەڵ ئەو بابەتەی نمایش دەکرێت، بۆیە چەند بنەمایەک هەیە بەپێی ئەوە دابەشکردنی جۆرەکانی ئەم گرتانە دیاریدەکرێن، لەوانە:

١- گرتەی زۆر دوور (very long wide) ئەم جۆرە گرتەیە سروشت زاڵە بەسەریدا تەنەکان دیارن، بەڵام ناناسرێنەوە (لرسون،١٣٣٩،ص٢٣٥).

٢- گرتەی دوور (long wide) : ئەم گرتەیە ماوە و قوڵی دیمەنەکە بە ئاسانی دیاری دەکرێت، دیمەنێکی بەرفراوان نیشاندەدرێت، ئەو دەرفەتە بۆ بینەر دەڕەخسێت دیمەنی گشتی بەتەواوەتی ببینێ (صادق،٢٠١٢،ص٧٩).

٣- گرتەی تەواو (Full) : لەم جۆرە گرتەیەدا لاشەی کەسێک وەردەگیرێت لەسەریەوە بۆ قاچەکانی (سوین ،٢٠١٠، ص٨١٣).

٤- گرتەی ناوەند (medium shot) : ئەم گرتەیە بەپێی لاشەی مرۆڤ پێوانە دەکرێت لەسەریەوە بۆ کەمەر وەردەگیرێت، بۆ بەستنەوە لەنێوان گرتەی گشتی و گرتەی نزیک بەکاردەهێنرێت (مۆنس،٢٠٠٦، ص٤٩٤) .

٥- گرتەی ناوندی نزیک(medium close up) : ئەم گرتەیە بەکارهێنانی بەسوودە لەحاڵەتی گفتوگۆ، گرتەکە لەسەر سنگەوە وەردەگیرێت و هەردوشان دەردەکەوێت ، بۆ ڕێخستن گرنگەو سوودی لێوەردەگیرێت لەکاتی مۆنتاژدا، هەروەها زۆربەی لێدوانی ناو ڕاپۆرت بەم گرتەیە ئەنجامدەدرێت (سبرزسني،٢٠٠٣، ص٥٦).

٦- گرتەی نزیک (close up): بەکارهێنانی ئەم گرتەیە زۆرگرنگە چونکە هەموو ئەو کاردانەوانە پیشاندەدات کە لە دەم و چاو و ڕوخساری مرۆڤدا دەردەکەوێت، ئەم گرتەیە دەم و چاو بەتەواوی وەردەگیرێت (صادق،٢٠١٢،ص٨٣)

٧- گرتەی زۆرنزیک (extreme clos up) ئەم گرتەیە تەنها چاو یان دەم و لوت وەردەگیرێت (لرسون،١٣٣٩، ص٢٣٨).

٨- گرتەی (cut in): ئەم گرتەیە بۆ بەدیهێنانی زیاتری کاریگەری وروژاندن لە ڕووی درامییەوە بەکاردەهێنرێت، تاوەکو بینەر بگوازێتەوە بۆ ناو مەیدانی ڕووداوەکان، شێوازی وەرگرتنی ئەم گرتەیە بەشێکی نزیک وەردەگیرێت جگە لەدەم و چاو وەک هەردوو دەست یان هەردوو قاچ. (سبرزسني،٢٠٠٣، ص٥٨).

٩- گرتەی (cut away): ئەم گرتەیە سەرنج و بایەخی چاوی بینەر بۆ دوور لە ڕووداوەکە دەگوێزێتەوە، هەروەها بە گرتەی چارەسەریش ناودەبرێت. (لرسون،١٣٣٩،ص٢٤٠).

دووەم: گۆشەکانی کامێرا: گۆشەی یان ئاڕاستەی ئەو بابەتەی کە وێنەگر دەیەوێت وێنەی بگرێت، لەبەردەمییەوە یان لەلای ڕاستی یان لای چەپی، سەرەوە یان خوارەوەی بابەتەکە، دەکرێت لەبواری وێنەگرتن بە بە گۆشە ناوی بنێین، واتا ئەو گۆشەیەی کە وێنەگر لەکاتی ڕوودانی ڕووداوەکاندا وێنەی پێ تۆماردەکات و ئەویش دەکرێت بەچەند بەشێکەوە لەمانەی خوارەوەدا خۆیان دەبینەوە:

١- گۆشەی نزم (low angle): ئەم گۆشەیە بۆ دروستکردنی کاریگەری درامی بەکاردەهێنرێت، ئەو بابەتانەی وێنە دەگیرێن بەپێی ئەم گۆشەیە بەشێوەیەکی گەورەتر لە قەبارەی خۆیان پیشاندەدرێن، واتا کامێرا لەخوارەوە دادەنرێت بۆ تۆمارکردنی وێنە (شهیب، ٢٠٠٤، ص٥٦).

٢- گۆشەی ئاستی بینین (eye level) : لەم گۆشەیەدا کامێرا لەئاستی چاوی بینەردا دەبێت، شتەکان بەهەمان ئاستی چاوی بینەر وێنە دەگیرێن، بۆنمونە ئەگەر لێدوان لە کەسێک وەربگیرێت دەبێت کامێرا لەئاستی چاوی دابنرێت (عثمان،٢٠١٥، ص٢٣٢).

٣- گۆشەی بەرز (high angle): لەم گۆشەیەدا لێنزی کامێرا لە سەروو ئاستی چاوەوەیە، واتا سەروو ئاستی ئاسۆی بینین، کامێراکە ڕوودەکاتە خوارەوە و لە سەرەوە وێنە دەگیرێت بۆ خوارەوە ئەمە لایەنی دەروونی هەیە، بۆنمونە بۆ کەمکردنەوەی توانا و هێز و بایەخی کەسێک وەک تاوانبارێک لەکاتی لێکۆڵینەوە بەم گۆشەیە وێنە دەگیرێت، وەک کەسێکی لاواز و دەروون ڕوخاو و تێکشکاو پیشاندەدرێت (عثمان،٢٠١٥، ص٢٣٠).

سێیەم: جوڵەکانی کامێرا: جوڵەکان چەند جۆرێکن لەکاتی بەرنامەی تەلەڤزیونی بەکاردەهێنرێن هەریەک لەم جوڵانە بۆ مەبەستی تایبەتی بەکاردەهێنرێن کە خۆیان لەمانەدا دەبیننەوە :

١- (zoom in- zoom out) : ئەم جوڵەیە بریتیە لەنزیککردنەوەی هاوێنەی کامێرا لەبابەتەکە یان دوورخستەوەی کە ڕەهەندێکی سۆزداری پێدەدات (ستیفینس، ٢٠٠٨،ص٤٠٣).

٢- (Tiilt) : واتا جوڵەی کامێرا لەسەر ئامرازی وێنە گرتن بەشێوەیەکی ستوونی، بە ئاراستەی خوارەوە یان سەرەوە کامێرا بەجێگیری دەمێنێتەوە ناجوڵێت کە دوو جۆرە بریتین لە Tilt up کامێرا بەرە و سەرەوە دەجوڵێت و Tilt down کامێرا بە ئاڕاستەی خوارەوە دەجوڵێت، ئەم جوڵانە بۆ بەدوادا چونی بابەتێک بەکار دەهێنرێت بۆ ئەوەی بزانرێت لە ناو کۆی چوارچێوەی وێنەگرتنەکە چی هەیە تا پیشانبدرێت (برونل، ٢٠٠٧،ص٧٢).

٣- (Dolly): ئەم جوڵەیە لێنزی کامێرا بەدرێژایی جوڵەی تەنەکە دەڕوات و لێنز لە بابەتی وێنەگیراو نزیک دەبێتەوە (معسعس.٢٠٠٩،ص٢١٣).

٤- pan Right - Panleft: ئەم جوڵەی کامێرایە لەڕاستەوە بۆ چەپ یان لەچەپەوە بۆ ڕاست وەردەگیرێت، ئەمەش پێچەوانەی گرتەی گشتییە و پێوانەی دیمەنەکە دەکات، ڕێک وەک چاوی مرۆڤە کاتێک لەبەردەم دیمەنێکی بەرفراواندایە و دەیەوێت تەواوی دیمەنەکە لە ڕاستەوە بۆ چەپ یان بەپێچەوانەوە ببینیت، بۆ نمونە لەسەر شاخێکەوە دەتەوێت سەیری شارێک بکەیت (معسعس.٢٠٠٩،ص٢١٣).

کارتێکەر (effect) لە پرۆسەی مۆنتاژی تەلەڤزیۆنیدا

شێوازە هونەرییەکان لە پرۆسەی مۆنتاژدا پەیوەست دەکرێن بە (کارتێکەر)، بەوپێیەی چەندین کارتێکەری ڤیدیۆیی هەیە و هەریەکێکیان تایبەتمەندی خۆی هەیە، دەکرێت بەم شێوە بخرێنەڕوو:

١- کارتێکەری بڕین Cut : گواستنەوەیەکی کوت و پڕە لە گرتەیەکەوە بۆ گرتەیەکی دیکە، هاوکات تاکە ئامرازێکی گواستنەوەیە کە لەسەر شاشە کاتی

بۆ نییە، بۆیە بە ئامێرێکی خاوەن خێرایی جێگیر دادەنرێت و جیاوازیشە لە هەموو ئامێرەکانی گواستنەوەی دیکە، هەروەها ئامێرێکە کە زۆرترین جار بەکاردەهێنرێت (علی،٢٠١٠،ص١٨٢).

٢- کارتێکەری تیکەڵکردن Dissolve : پێکدێت لە تێکەڵکردنی دوو وێنەیی یەک لە دوایی یەک بە واتایی کۆتایی هاتنی کات یان گواستنەوە لەنێوان دوو دیمەندا، کە مەودایەک لە نێوانیاندا هەیە، تێکەڵکردن داخڵبوونێکی سستە لە نێوان دوو گرتەدا بەکاردەهێنرێت (بوروتسکی،٢٠٠٩،ص٥٩).

٣- کارتێکەری سرینەوە wipe : ڕێگایەکی شوێنگرەوەی تێکەڵکردنە، کاریگەری سڕینەوە وەک فلچەیەک وایە بەسەر شاشەکەدا بهێنرێت، وێنەکە دەسڕێتەوەو دیمەنی دواتر دەردەکات (برونل،٢٠٠٧،ص٦٤).

٤- دەرکەوتن و شاردنەوە Fade-in-Fade-out: لێرەدا ئەو وێنەیەی لەسەر شاشەکە بوونی هەیە بە شێوەیەکی تەواو دەشارێتەوە تاوەکو بەتەواوەتی تاریک دەبێت و دواتر تاریکیەکە لادەچێت وێنەی دووەم دەست بە دەرکەوتن دەکات، تا ئەوەی بە تەواوی دەردەکەوێت و بە شیوازێکی پلەبەندی (ابو قوطة،٢٠٠٩)

ئەرکەکانی مۆنتاژ لە بەرهەمهێنانی ڕاپۆرتی تەلەڤزیۆنیدا:

١- کۆکردنەوە : combine : گوازارشتە لە کۆکردنەوەی بەشەکانی بابەتەکە لەڕێگەی گرێدانی کۆی گرتەکانی بەشێوەیەکی ڕێک وپێک و ڕێکخراو هاوئاهەنگ (عبدالرحمن،٢٠١٧،ص٥٧٠).

٢- ڕێککردن Trim: واتە ئەو گرتانەی هەمانە ڕێکبخرێت بەشێوەیەک کە خزمەت بە ناوەڕۆکی بابەتەکە بکات، واتە لە ماوەی دەستنیشانکراو لەکۆی گرتەکان زیاتر و درێژتر نەبێت (البطل، ٢٠١١،ص١٦٦).

٣ .ڕاستکردنەوە Correct: واتە ڕاستکردنەوەی ئەو هەڵانەی لەکاتی وێنەگرتنی بابەتەکەدا دەکرێن کە ئەمەش بە بڕینی گرتە نەخوازراوەکان و گۆڕینیان بەگرتەی تر (البطل، ٢٠١١،ص١٦٦).

٤. دروستکردن Build: بریتییە لە دروستکردنی بابەتە بینراوەکان، لە زۆرترین گرتەی هەڵبژێردراو بەسوود وەرگرتن لە ڕەگەزی دەرەکی کە دەکرێت بە گرافیک یان وێنەی فۆتۆگرافی یان وێنەی ئەرشیفی بێت (الجمال، ٢٠١٣، ص٢٢).

بەشی سێیەم: لایەنی مەیدانی

لەم بەشەدا شێوازەکانی پەیوەست بە مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتە تەلەڤزیۆنییەکان لەهەردوو کەناڵی(Gk) و(KNN) شیدەکرێنەوە لەڕێگەی گرتنەبەری ژمارەیەک ڕێوشوێنی زانستی بەپشتبەستن بە میتۆدی شیکاری ڕواڵەتی ناوەڕۆک بەمشێوەیەی خوارەوە:

١: دروستکردنی فۆڕمی شیکاری:

بەوپێیەی ئەم توێژینەوەیە شیکارییەکی پاشوەختە واتا فۆڕمێکی ئامادەکراونییە بۆ شیکردنەوە بۆیە بۆ دروستکردنی فۆرمی شیکاری سەرەتا بینینی تەواوی ئەو ڕاپۆرتانە کرا کە توێژینەوە کە وەک سامپڵ وەری گرتبوو دواتر یەکە و دەستەکانی دیاریکران.

٢: دیاریکردنی یەکەکانی شیکاری:

ئەو توێژینەوانەی ئەم میتۆدە بەکاردەهێنن، چەند یەکەیەکی شیکاری دەگرنەبەر وەک یەکەکانی وشە، بیرۆکە، ڕستە، برگە، کەسایەتی، بەڵام بەوپێیەی ئەم توێژینەوەیە تایبەت بوو بە شیکردنەوەی ئەو وێنە جوڵاوانەی بەشێوەی مۆنتاژ دیاریکراوە، ناوەڕۆکی توێژینەوەکە وێنە و بینینە نەک نووسین، بۆیە یەکەی گرتەی وێنەیی پشتی پێبەستراوە واتا هەر گرتەیە و بە جیا وەرگیراوە و شیکاری بۆ کراوە کە هاوتەریبە و هاوشێوەی یەکەی برگەو ڕستەیە لە بواری شیکردنەوەی دەقە نووسراوەکاندا، چونکە لە ڕیزمانی زمانی سینەمادا دەوترێت (گرتە یەکسانە بە وشە) (عبدالرحمن،٢٠١٧، ص٥٦٩) واتە هەر گرتەیەک وشەیەکە و ئامرازەکانی پەیوەندیکردنیش ئەو کارتێکەرانەن کە گرتەکان پێکەوە گرێدەدات.

٣: دیاریکردنی دەستەکانی شیکردنەوە :

دەستەکان بەگوێرەی میتۆدی شیکاری ناوەڕۆک دەکرێت بە دوو بەشی سەرەکییەوە، یەکەمیان وەڵامی ئەو پرسیارەدەداتەوە (چی وتراوە) کە تایبەتە بەخستنەڕووی بابەتی ئەو ناوەڕۆکانەی شیکاری دەکرێن، دووەمیان وەڵامی ئەوپرسیارە دەداتەوە (چۆن وتراوە) کەتایبەتە بەخستەڕووی ئەوشێوازەی کە ناوەڕۆکەکەی خراوەتەڕوو کە زیاتر پەیوەستە بەفۆڕمی ناوەڕۆکەوە، ئەم توێژینەوەیە پشتی بەجۆری دووەم بەستووە کە تایبەتە بەوەڵامدانەوەی ئەوپرسیارەی کەدەڵێن (چۆن وتراوە) بەوپێیەی ئەم توێژینەوەیە شێوازی مۆنتاژکردنی خستۆتەڕوو، واتا ئەو وەڵامەی داوەتەوە کەچۆن مۆنتاژی ڕاپۆرتەکان کراوە.

٤- ڕاستی شیکاری

ئەم توێژینەوەیە جۆری ڕاستی ڕواڵەتی بەکارهێناوە، کە پیشاندانی فۆڕمی شیکارییە بەچەند پسپۆڕێک و هەڵسەنگێنەرێک بەمەبەستی بەئاگابوون لەڕاستی ئەو فۆڕمەی بۆ شیکاری کاری لەسەرکراوە، دوای پیشاندانی فۆڕمەکە بە پسپۆڕەکان (بڕوانە پاشکۆی1) گەڕانەوەی ڕادەی ڕاستی بەڕێژەی (٠.٩٦٧) کە ئەمەش ڕێژەیەکی گونجاوە لەڕووی زانستییەوە (بڕوانە پاشکۆی٢).

٥- جێگیری شیکاری

واتە گەیشتنە بە هەمان ئەنجام بە دووبارەکردنەوەی شیکاریی دەستەکان بە ڕێژەیەکی دیاریکراو، لە کاتێکی دیاریکراودا، بۆ گەیشتن بە جێگیری ئەم توێژینەوەیە ڕێگەی جێگیری لەگەڵ خود ئەنجامدرا بە دووبارە شیکردنەوەی دەستەکان بە تێپەڕینی ماوەی (سێ مانگ) بەسەر مێژووی یەکەم شیکاریدا، بە ڕێژەی (١٠%) ، بە پشتبەستن بە یاسای "هۆڵستی" بۆ جێگیری، کە کردییە (٠.٩٥٧) ئەمەش بە ڕێژەیەکی بەرز دادەنرێت بۆ دڵنیا بوون لە جێگیری شیکارییەکان (بڕوانە پاشکۆی٣)

٦- بەکارهێنانی شێوازە ئامارییەکان

بۆ دیاریکردنی ئەنجامەکانی پەیوەست بەلایەنی شیکاری، توێژینەوەکە بەرنامەی کۆمپیوتەری (spss) بەکارهێناوە بۆشیکردنەوەی داتاکان پەنای بردووەتەبەر کۆمەڵێک شیوازی ئاماری وەک دەرهێنانی ڕێژەی سەدی (percent)دۆزینەوەی ناوەندەژمێرە means، دۆزینەوەی جیاوازی نێوان گۆڕاوەکان لە ڕێگەی بەکارهێنانی Ztest.

٧- ئەنجامی کۆتاتی شیکردنەوە

آ : شێوازی بەکارهێنانی کارتێکەری ڤیدیۆی لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی کەناڵی (GK)و.(KNN)

دوای هەڵاوێرکردنی زانیارییەکانی پەیوەست بە شێوازو جیاوازی بەکارهێنانی کارتێکەری ڤیدیۆی لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی هەردوو کەناڵی (GK و KNN) دەرکەوتووە کە (بەکارهێنانی کارتێکەری ڤیدیۆی cut بەپلەی یەکەم دێت لە هەردوو کەناڵەکەدا، هەروەها بەکارهێنانی کارتێکەری Mix، لەپلەی

دووەمدایە، دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی Z Test دەرکەوتووە تەنها لەبەکارهێنانی کارتیکەری Mix (جیاوازی ئاماری هەیە) بەو پێیەی بەهای دەستکەوتوو لە رووی ئامارییەوە گوزارشتئامێزە، (ئاماژە) کەمترە لە(٠.٠٥) جیاوازییەکەش لە بەرژەوەندی کەناڵی (KNN)، بەڵام سەبارەت بەبەکارهێنانی کارتێکەریwipe-fade-cut ، هیچ جیاوازییەک نییە. بڕوانە خشتەی (١).

خشتەی (١) شێوازی بەکارهێنانی کارتێکەری ڤیدیۆی لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی هەردوو کەناڵەکە دەخاتەڕوو

تەلەڤزیۆن / کارتێکەر	GK		KNN		کۆی گشتی		Z test	ئاماژە (مدى الدلالة)
	د	٪	د	٪	د	٪		
Cut	٣٥٠٠	٩٧.٧١	٤٣٩٤	٩٦.٩٧	٧٨٩٤	٩٧.٣٠	١.١٦٩-	٠.٢٤٣
Mix	٧٨	٢.١٧	١٣٦	٣.٠٠	٢١٤	٢.٦٣	٢.٢٣٩-	٠.٠٢٥
Fade in-fade out	٢	٠.٠٥	١	٠.٠٢	٣	٠.٠٣	٠.٧٧٩-	٠.٤٣٦
Wipe	٢	٠.٠٥	٠	٠	٢	٠.٠٢	١.٥٨٦-	٠.١١٣
کۆی گشتی	٣٥٨٢	١٠٠	٤٥٣١	١٠٠	٨١١٣	١٠٠		

ب: شێوازی بەکارهێنانی وێنە لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی (GK) و (KNN)

لەدوای هەڵاوێرکردنی داتاو زانیارییەکانی پەیوەست بە شێواز و جیاوازی بەکارهێنانی وێنەی بەکارهاتوو لە هەردوو کەناڵی (GK و KNN) دەرکەوتووە کە (بەکارهێنانی وێنەی جوڵاو) بە پلەی یەکەم دێت لە هەردوو کەناڵ، هەروەها بەکارهێنانی وێنەی (وەستاو)، لەکەناڵی GK لەپلەی دووەمدایە، لەدوای وێنەی جوڵاو، زۆرترین وێنەی وەستاوی بەکارهێناوە، بەڵام کەناڵی KNN وێنەی گرافیکی، ڕیزبەندی دووەمی گرتووە، GK هیچ وێنەیەکی گرافیکی بەکارنەهیناوە، بۆ بە ئاگابوون لە رادەی جیاوازی لە بەکارهێنانی (وێنەی بەکارهاتوو) لە نێوان هەردوو کەناڵ دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی (Z Test) دەرکەوتووە کە (جیاوازی ئاماری هەیە) جیاوازییەکەش لە بەرژەوەندی کەناڵی (کەی ئین ئین) ە لەبەکارهێنانی (وێنەی جوڵاو، وێنەی گرافیگ) و لە بەکارهێنانی (وێنەی وەستاو)، جیاوازییەکە لە بەرژەوەندی کەناڵی گەلی کوردستانەدایە. بڕوانە خشتەی (٢) .

خشتەی (٢) شێوازی بەکارهێنانی وێنە لە راپۆرتە هەواڵییەکانی GK و KNN دەخاتەڕوو

تەلەڤزیۆن / وێنە	GK		KNN		کۆی گشتی		Z test	ئاماژە (مدى الدلالة)
	د	٪	د	٪	د	٪		
وەستاو	١٥٠	٤.١٠	١٥	٠.٣٢	١٦٥	١.٩٧	11.257-	0.00
جوڵاو	٣٥٠٠	٩٥.٨٩	٤٥٦٧	٩٧.٤٣	٨٠٦٧	٩٦.٧٦	4.380-	0.00
گرافیک	٠	٠	١٠٥	٢.٢٤	١٠٥	١.٢٥	8.773-	0.00
کۆی گشتی	٣٦٥٠	١٠٠	٤٦٨٧	١٠٠	٨٣٣٧	١٠٠		

پ: شێوازی بەکارهێنانی ماوەی وێنە لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) و (KNN)

لە دوای هەڵاوێرکردنی داتاو زانیارییەکانی پەیوەست بە شێوازو جیاوازی بەکارهێنانی ماوەی وێنەی بەکارهاتوو لە هەردوو کەناڵی (GK و KNN) دەرکەوتووە کە بەکارهێنانی ماوەی وێنەی مامناوەند بە پلەی یەکەم دێت لە هەردوو کەناڵەکە، هەروەها بەکارهێنانی ماوەی وێنەی کورتخایەن، لە هەردوو کەناڵ لە پلەی دووەمدایە، ماوەی وێنەی درێژخایەن پلەی سێیەمی گرتووە، بۆ بەئاگابوون لە رادەی جیاوازی لە بەکارهێنانی ماوە وێنەی بەکارهاتوو لە نێوان هەردوو کەناڵ دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی (Z Test) دەرکەوتووە کە جیاوازی ئاماری هەیە بەو پێیەی بەهای دەستکەوتوو لە رووی ئامارییەوە گوزارشتئامێزە، (ئاماژە) کەمترە لە(٠.٠٥) جیاوازییەکەش لە بەرژەوەندی کەناڵی (کەی ئین ئین)ە، لە بەکارهێنانی ماوەی زەمەنی وێنەی مامناوەند و کورتخایەن و درێژخاەیەن. بڕوانە خشتەی (٣).

خشتەی (٣) شێوازی بەکارهێنانی ماوەی وێنە لە ڕاپۆرتەهەواڵەکانی(GK) و(KNN) دەخاتەڕوو

تەلەڤزیۆن / ماوەی وێنە	GK		KNN		کۆی گشتی		Z test	ئاماژە (مدى الدلالة)
	د	٪	د	٪	د	٪		
کورت خایەن	٥٤٥	١٤.٩٣	٩٦٨	٢١.١٤	١٥١٣	١٨.٣٩	10.952-	٠.٠٠٠٠
مام ناوەند	٢٦٥٨	٧٢.٨٢	٣١٤١	٦٨.٦٢	٥٧٩٩	٧٠.٤٨	3.397-	٠.٠٠٠١
درێژ خایەن	٤٤٧	١٢.٢٤	٤٦٨	١٠.٢٢	٩١٥	١١.١٢	3.833-	٠.٠٠٠٠
کۆی گشتی	٣٦٥٠	١٠٠	٤٥٧٧	١٠٠	٨٢٢٧	١٠٠		

ت: شێوازی بەکارهێنانی دەنگی سروشتی لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) و(Knn)

لە دوای هەڵاوێرکردنی داتا و زانیارییەکانی پەیوەست بە شێواز و جیاوازی بەکارهێنانی دەنگی سرووشتی لە هەردوو کەناڵی (GKو KNN) دەرکەوتووە کە دەنگی سروشتی لە سەرەتادا بە پلەی یەکەم دێت لە هەردوو کەناڵەکە، هەروەها بەکارهێنانی دەنگی سروشتی لە کۆتاییدا، لە هەردوو کەناڵ لە پلەی دووەمدایە، دەنگی سرووشتی لە باگراونددا پلەی سێیەمی گرتووە، بەکارهێنانی لە ناوەندیشدا پلەی چوارەمی گرتووە، بۆ بەئاگابوون لە رادەی جیاوازی لە بەکارهێنانی (دەنگی سرووشتی) لە نێوان هەردوو کەناڵ دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی (Z Test) دەرکەوتووە کە (جیاوازی ئاماری هەیە) بەوپێیەی بەهای دەستکەوتوو لە رووی ئامارییەوە گوزارشتئامێزە، (ئاماژە) کەمترە لە(٠.٠٥) جیاوازییەکەش لە بەرژەوەندی کەناڵی KNN دایە لە بەکارهێنانی دەنگی سرووشتی لە سەرەتا و ناوەند و کۆتایی، بەڵام بەکارهێنانی دەنگی سرووشتی لەگەڵ باگراوند لە بەرژەوەندی کەناڵی GK هـ، بڕوانە خشتەی(٤)

خشتەی (٤) شێوازی بەکارهێنانی دەنگی سروشتی لەڕاپۆرتە هەواڵەکانی GK و KNN دەخاتە روو

تەلەڤزیۆن / دەنگی سروشتی	GK		KNN		کۆی گشتی		Z test	ئاماژە (مدى الدلالة)
	د	٪	د	٪	د	٪		
سەرەتا	101	٧١.٦٣	160	٧٢.٠٧	٢٦١	٧١.٩٠	3.865	.000٠
ناوەند	4	٢.٨٣	22	٩.٩٠	٢٦	٧.١٦	- 3.093	.002٠
کۆتا	21	١٤.٨٩	32	١٤.٤١	٥٣	١٤.٦٠	- .758	.449٠
باکگراوند	15	١٠.٦٣	8	٣.٦٠	٢٣	٦.٣٣	- 2.081	.037٠
کۆی گشتی	١٤١	١٠٠	٢٢٢	١٠٠	٣٦٣	١٠٠		

ج: شێوازی بەکارهێنانی دەرکەوتنی پەیامنێر لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) و (KNN) .

لە دوای هەڵاوێرکردنی زانیارییەکانی پەیوەست بە شێوازو جیاوازی بەکارهێنانی دەرکەوتنی پەیامنێر لە هەردوو کەناڵی (GK و KNN) دەرکەوتووە کە دەرکەوتنی پەیامنێر لە (کۆتایدا) بە پلەی یەکەم دێت لە هەردوو کەناڵەکە، هەروەها بەکارهێنانی دەرکەوتنی پەیامنێرلە(ناوەندا) لە هەردوو کەناڵ لەپلەی دووەمدایە، لە(سەرەتا)شدا، پلەی سێیەمی گرتووە، بۆ بە ئاگابوون لە رادەی جیاوازی لە بەکارهێنانی (دەرکەوتنی پەیامنێر) لە نێوان هەردوو کەناڵ دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی Z Test دەرکەوتووە کە (جیاوازی ئاماری هەیە) بەو پێیەی بەهای دەستکەوتوو لە رووی ئامارییەوە گوزارشت ئامێزە،(ئاماژە)کەمترە لە(٠.٠٥) جیاوازییەکەش لەبەرژەوەندی کەناڵی(GK)، دایە لەبەکارهێنانی دەرکەوتنی پەیامنێر لە(سەرەتا و ناوەند)دا، بەڵام بەکارهێنانی دەرکەوتنی پەیامنێر لە (کۆتایدا) جیاوازی ئاماری نیە، بەهای دەستکەوتوو گوزارشت ئامێزنیە،(ئاماژە)زیاترە لە(٠.٠٥)، هەردوو کەناڵ وەک یەک بەکاریان هێناوە. بڕوانە خشتەی (٥)

خشتەی (٥) شێوازی بەکارهێنانی دەرکەوتنی پەیامنێر لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) و (KNN) دەخاتە روو

تەلەڤزیۆن / وێنە	GK		KNN		کۆی گشتی		Z test	ئاماژە (مدى الدلالة)
	د	٪	د	٪	د	٪		
سەرەتا	5	٤.٤٦	1	١.٠٤	٦	٢.٨٨	- 1.935	.053٠
ناوەند	27	٢٤.١٠	10	١٠.٤١	٣٧	١٧.٧٨	- 3.704	.000٠
کۆتایی	80	٧١.٤٢	85	٨٨.٥٤	١٦٥	٧٩.٣٢	- 1.482	.138٠
کۆی گشتی	١١٢	١٠٠	٩٦	١٠٠	٢٠٨	١٠٠		

چ: شێوازی بەکارهێنانی گرتەکانی کامێرا لەڕاپۆرتە هەواڵەکانی (GK) و (KNN)

لە دوای هەڵاوێرکردنی داتاو زانیارییەکانی پەیوەست بە شێواز و جیاوازی بەکارهێنانی گرتەکانی کامێرا لە هەردوو کەناڵی (GK) و (KNN) دەرکەوتووە بەکارهێنانی گرتەی (گشتی) بە پلەی یەکەم دێت لە هەردوو کەناڵەکە هەروەها بەکارهێنانی گرتەی (ناوەندی نزیک) لە هەردوو کەناڵ لەپلەی دووەمدایە، گرتەی (ناوەند) پلەی سێیەمی گرتووە، بۆ بەئاگابوون لە رادەی جیاوازی لە بەکارهێنانی (گرتەکانی کامێرا) لە نێوان هەردوو کەناڵ دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی Z Test دەرکەوتووە کە (جیاوازی ئاماری هەیە) بەو پێیەی بەهای دەستکەوتوو لە رووی ئامارییەوە گوزارشتئامێزە، (ئاماژە) کەمترە لە(٠.٠٥) جیاوازییەکەش لەبەرژەوەندی کەناڵی (KNN) دایە لەبەکارهێنانی گرتەکانی (گشتی و ناوەند و ناوەندی نزیک) دا، بەڵام لە بەکارهێنانی گرتەی (تەواو و نزیک) جیاوازی یەکە لە بەرژەوەندی کەناڵی (گەلی کوردستان) هـ. بڕوانە خشتەی (٦)

خشتەی (٦) شێوازی بەکارهێنانی گرتەکانی کامێرا لەڕاپۆرتە هەواڵەکانی GK و KNN دەخاتە روو

تەلەڤزیۆن	GK	KNN	کۆی گشتی	Z test	ئاماژە

گرتەی کامێرا	د	٪	د	٪	د	٪		(مدى الدلالة)
گشتی	2133	٥٨.٣٩	2331	٥٠.٩١	٤٤٦٤	٥٤.٢٣	-9.259	.000٠
تەواو	242	٦.٦٢	134	٢.٩٢	٣٧٦	٤.٥٦	- 8.772	.000٠
ناوەند	499	١٣.٦٦	926	٢٠.٢٢	١٤٢٥	١٧.٢٦	- 6.975	.000٠
ناوەندی نزیک	554	١٥.١٦	968	٢١.١٤	١٥٢٢	١٨.٤٩	- 8.075	.000٠
نزیک	225	٦.١٥	219	٤.٧٨	٤٤٤	٥.٣٩	- 2.879	.004٠
کۆی گشتی	٣٦٥٣	١٠٠	٤٥٧٨	١٠٠	٨٢٣١	١٠٠		

ح. شێوازی بەکارهێنانی گۆشەکانی کامێرا لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) (KNN)

لە دوای هەڵاوێرکردنی زانیارییەکانی پەیوەست بە شێواز و جیاوازی بەکارهێنانی گۆشەکانی کامێرا لە هەردوو کەناڵی (GK و KNN) دەرکەوتووە بەکارهێنانی گۆشەی (بینین) بە پلەی یەکەم دێت لە هەردوو کەناڵەکە هەروەها بەکارهێنانی گۆشەی (بەرز) لە هەردووکەناڵ لە پلەی دووەمدایە، گۆشەی (نزم) پلەی سێیەمی گرتووە، بۆ بە ئاگابوون لە ڕادەی جیاوازی لە بەکارهێنانی (گۆشەکانی کامێرا) لەنێوان هەردوو کەناڵ دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی Z Test دەرکەوتووە کە (جیاوازی ئاماری هەیە) بەو پێیەی بەهای دەستکەوتوو لە ڕووی ئامارییەوە گوزارشتئامێزە، (ئاماژە) کەمترە لە(٠.٠٥) جیاوازییەکەش لە بەرژەوەندی کەناڵی (KNN) ە، لەبەکارهێنانی گۆشەی(بینین) دا، بەڵام لە بەکارهێنانی گۆشەی(بەرزونزم) دا، جیاوازی یەکە لەبەرژەوەندی کەناڵی (GK) ە. بڕوانە خشتەی (٧)

خشتەی (٧) شێوازی بەکارهێنانی گۆشەکانی کامێرا لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) (KNN) دەخاتەروو

تەلەڤزیۆن / گۆشەکان	GK		KNN		کۆی گشتی		Z test	ئاماژە (مدى الدلالة)
	د	٪	د	٪	د	٪		
بەرز	908	٢٤.٨٧	502	١٠.٩٦	١٤١٠	١٧.١٣	- 15.695	.000٠
بینین	2469	٦٧.٦٤	3929	٨٥.٨٠	٦٣٩٨	٧٧.٧٤	- 14.363	.000٠
نزم	273	٧.٤٧	148	٣.٢٣	٤٢١	٩.٩٥	- 10.454	.000٠
کۆی گشتی	٣٦٥٠	١٠٠	٤٥٧٩	١٠٠	٨٢٢٩	١٠٠		

خ: شێوازی بەکارهێنانی جوڵەکانی کامێرا لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) و(KNN)

لە دوای هەڵاوێرکردنی زانیارییەکانی پەیوەست بە شێواز و جیاوازی بەکارهێنانی جوڵەکانی کامێرا لە هەردوو کەناڵی (GK و KNN) دەرکەوتووە بەکارهێنانی جوڵەی zoomبە پلەی یەکەم دێت لە کەناڵی GK، بەڵام بەکارهێنانی جوڵەی Pan ، لەکەناڵی KNN دا، پلەی یەکەمی گرتووە، بەکارهێنانی جوڵەی Tilt لەهەردوو کەناڵدا پلەی سێیەمی گرتووە، بۆ بەئاگابوون لە ڕادەی جیاوازی لە بەکارهێنانی جوڵەکانی کامێرا لە نێوان هەردوو کەناڵ دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی Z Test دەرکەوتووە کە (جیاوازی ئاماری هەیە) بەو پێیەی بەهای دەستکەوتوو لە ڕووی ئامارییەوە گوزارشتئامێزە، (ئاماژە) کەمترە لە(٠.٠٥) جیاوازییەکەش لەبەرژەوەندی کەناڵی GK ، دایە لەبەکارهێنانی جوڵەی Zoom و جوڵەی Tiltدا، بەڵام لە بەکارهێنانی جوڵەی Pan جیاوازی ئاماری نیە و بەهای دەستکەوتوو لەڕووی ئامارییەوە گوزارشتئامێز نییە. بڕوانە خشتەی (٨)

خشتەی (٨) شێوازی بەکارهێنانی جوڵەکانی کامێرا لە ڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) و(KNN) دەخاتەروو

تەلەڤزیۆن / جوڵەکان	GK		KNN		کۆی گشتی		Z test	ئاماژە (مدى الدلالة)
	د	٪	د	٪	د	٪		
Zoom	179	51.28	105	36.33	284	44.51	- 7.740	.000٠
Pan	112	32.09	138	47.75	250	39.18	- 549	.583٠
Tilt	58	16.61	46	15.91	104	16.30	- 2.016	.044٠
کۆی گشتی	349	١٠٠	289	١٠٠	638	١٠٠		

د: شێوازی بەکارهێنانی فلتەری ڤیدیۆیی لەڕاپۆرتەهەواڵەکانی (GK) و(KNN) .

له دوای هەڵاوێرکردنی زانیارییەکانی پەیوەست بە شێواز و جیاوازی بەکارهێنانی فلتەری ڤیدیۆی لە هەردوو کەناڵی (GK و KNN) دەرکەوتووە بەکارهێنانی فلتەری Color correctionبە پلەی یەکەم دێت لەهەردوو کەناڵەکە، بەکارهێنانی فلتەری Blur، لەهەردوو کەناڵدا پلەی دووەمی گرتووە، بۆ بەئاگابوون لە رادەی جیاوازی لە بەکارهێنانی فلتەری ڤیدیۆیی لەنێوان هەردوو کەناڵ دوای بەکارهێنانی تاقیکردنەوەی Z Test دەرکەوتووە کە (جیاوازی ئاماری هەیە) بەوپێیەی بەهای دەستکەوتوو لە رووی ئامارییەوە گوزارشتئامێزە، (ئاماژە) کەمترە لە (٠.٠٥) جیاوازییەکەش لەبەرژەوەندی کەناڵی GK دایە لەبەکارهێنانی فلتەر Color Correction ، بەڵام لە بەکارهێنانی فلتەری Blur و Mosaic جیاوازی ئاماری نیە و بەهای دەستکەوتوو لەڕووی ئامارییەوە گوزارشتئامێزنییە. بڕوانە خشتەی (٩).

خشتەی (٩) شێوازی بەکارهێنانی فلتەری ڤیدیۆی لەڕاپۆرتە هەواڵەکانی(GK) و(KNN) دەخاتەروو

تەلەڤزیۆن / فلتەری ڤیدیۆیی	GK		KNN		کۆی گشتی		Z test	ئاماژە (مدى الدلالة)
	د	٪	د	٪	د	٪		
Color correction	186	81.93	120	71.85	306	77.66	- 5.488	.000٠
Blur	39	17.18	47	27.14	86	21.82	- 209	.834٠
Mosaic	2	0.88	0	0	2	0.50	- 1.586	.113٠
کۆی گشتی	227	١٠٠	167	١٠٠	394	١٠٠		

دەرئەنجام:

١- هەردوو کەناڵ بەپلەی یەکەم پابەندبوون بەبەکارهێنانی کارتێکەری (Cut) ، ئەمەش شێوازێکی گونجاوە بە بنەمای سەرەکی شێوازی بەکارهێنانی کارتێکەر لە مۆنتاژی ڕاپۆرتدا دادەنرێت، بەڵام ئەوەی جێگەی تێبینییە بەکارهێنانی گرتەی (insert)، وەک گرتەی چارەسەر لەپاڵ کارتێکەری (Mix) ، فەرامۆش کراوە لەهەردوو کەناڵدا، ئەمەش وەک کەلێنێک لەشێوازی مۆنتاژدا ڕەچاودەکرێت.

٢- پرۆسەی مۆنتاژ مامەڵە لەگەڵ وێنەی جوڵاو وەک ڕەگەزێکی سەرەکی نێو ڕاپۆرت دەکات، ئەمەش لەنێو هەردوو کەناڵدا (Knn)و(GK)،بەشێوازێکی روون و بە بێ جیاوازی کاری لەسەر کراوە، بەڵام ئەوەی جێگەی تێبینییە لە ڕەگەزی تردا بەتایبەت وێنەی گرافیکی گرنگی ئەوتۆی پێنەدراوە، بەتایبەت کەناڵی گەلی کوردستان بە تەواوی ئەم ڕەگەزە گرنگەی فەرامۆش کردووە، کە لەمۆنتاژی ڕاپۆرتەکاندا کە بە کۆڵەکەی سەرەکی بەرهەم هێنانی تەلەڤزیۆنی دادەنرێت.

٣- هەردووکەناڵ لەڕووی ماوەی زەمەنی وێنەوە توانیویانە ماوەی زەمەنی وێنەی مامناوەند زۆرتر بەکاربهێنن کە ئەمە بە پرنسیپی سەرەکی ماوەی زەمەنی وێنە دادەنرێت، بەڵام ئەوەی ڕەچاودەکرێت کەناڵی(Knn) ، بەبەراورد بە کەناڵی(GK) ، زیاتر ماوەی زەمەنی وینەی درێژخایەنی بەکارهێناوە، ئەمەش بە بە کەم و کورتی دادەنرێت بەوپێیەی بێزاری لای وەرگر دروست دەکات.

٤- بەکارهێنانی دەنگی سرووشتی وەک بنەمایەک بۆ مۆنتاژی ڕاپۆرت لەلایەن هەردووکەناڵ پەنای بۆ براوە، بەڵام ئەوەی تێبینی دەکرێت کەناڵی(KNN) زیاتر هەوڵی داوە بەکارهێنانی دەنگی سرووشتی لەنێو ڕاپۆرتەکاندا بەرجەستە بکات لە سەرەتا و ناوەند و کۆتاییدا، لەبەرامبەردا کەناڵی(Gk) شێوازی بەکارهێنانی دەنگی سرووشتی لەگەڵ باگراوندا زیاتر بەکارهێناوە، بەکارهێنانی دەنگی سرووشتی ڕۆڵێکی گرنگی هەیە لە خستنەڕووی راستیی ڕووداوەکە بۆئەوەی بینەر بە ڕووداوەکەوە ببەستێتەوە و بیباتە ناو کەشی ڕووداوەکە .

٥- هەردوو کەناڵ لە مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتەکاندا ڕەچاوی دەرکەوتنی پەیامنێریان کردووە، بەڵام ئەوەی تێبینی دەکرێت کەناڵی Gk) بەووەوە نەوەستاوە تەنها پەیامنێر لە کۆتایی ڕاپۆرتدا دەربخات بەڵکو بە بەراورد بەکەناڵی(Knn) دەرکەوتنی پەیامنێری زیاتر لە ناوەندی ڕاپۆرتەکاندا بەکارهێناوە ئەمەش وەک پردێک دادەنرێت بۆبەستنەوەی ڕووداوەکانی ناو ڕاپۆرتەکە.

٦- هەردووکەناڵ هەوڵیانداوە،لەکاتی مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتەکاندا پەنا ببەنە بەر تەواوی گرتەکانی کامێرا، بەڵام تێبینی دەکرێت کە کەناڵی (KNN) توانیویەتی لە رووی بەکارهێنانی گرتەکانەوە جۆراوجۆری بکات، وەک ئاڵوگۆرکردن لە گرتەیەکی گشتییەوە بۆ گرتەیەکی ناوەند و پاشان گرێدانی بە گرتەیەکی نزیکەوە، بەمەش توانیویەتی زیاتر خۆی لە هەڵەی بازدان بپارێزێت و هەر لە رێگەی جۆراوجۆری گرتەکانەوە پەیامەکان زۆرتر بگەیەنێت.

٧- گەرچی پێویستە لە پرۆسەی مۆنتاژدا پەنا ببرێتە بەر بەکارهێنانی گۆشەی بینین لە کامێرادا، سەبارەت بەپرۆسەی بەرهەمهێنانی ڕاپۆرتی تەلەڤزیۆنی، بەڵام هەردوو کەناڵ وەک یەک مامەڵەیان نەکردووە، کەناڵی(KNN) زیاتر پابەندی ئەو پرنسیپەبووە هەرچەندە کەناڵی(GK)، گرنگیشی داوە بە بەکارهێنانی گۆشەی بەرز و گۆشەی نزم کە ئەمە هەندێک جار لادەدات لە پیشاندانی وێنەی ڕووداوەکان وەک خۆی، ئەمەش تەنها کێشەیەکە ڕووبەڕووی مۆنتێرەکان دەبێتەوە لەبەر ئەوە پێویستە ڕەچاوی ئەوحاڵەتە بکرێت تا لەکاتی مۆنتاژکردندا هیچ گرفتێک بۆمۆنتێر درووست نەبێت کە ناتوانرێت چارەسەر بکرێت.

٨- هەردوو کەناڵ سەبارەت بە جوڵەی کامێرەکان لە مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتەکاندا شێوازی تایبەت بە خۆیان گرتۆتەبەر، ئەوەی تێبینی دەکرێت جوڵەی (Zoom) و (Tilt).زیاتر لەکەناڵی(GK)، بەکارهاتووە، لەجوڵەی (Pan) یشدا هەردوو کەناڵ وەکو یەکن، ئەوەی جێگەی قسە لەسەرکردنە بەکارهێنانی جوڵەی (Zoom)، لەئێستادا بەکارهێنانی بە دروست نازانرێت لە بەرامبەر ئەمەدا پەنا دەبرێتە بەر گرتەی زۆر نزیک.

٩- بەکارهێنانی فلتەر بەشێوازێکی گرنگی مۆنتاژی ڕاپۆرتی تەلەڤزیۆنی لەقەڵەم دەدرێت ئەوەی ڕەچاودەکرێت GK زیاتر پەنایان بردۆتە بەربەکارهێنانی فلتەری (color correction)، ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆئەوەی زیاتر گرنگییان بە ڕاپۆرتی مەیدانی داوە، زۆرجار وێنەی ڕاپۆرتە مەیدانییەکان کە لەلایەن وێنەگرەکانیانەوە وێنە دەگیرێت دووچاری کێشەی هاوسەنگکردنی ڕەنگ دەبن کە پێویستە لەڕێگەی ئەم فلتەرەوە چارەسەر بکرێت.

پێشنیاز:

١- پێویستە هەردووکەناڵ لە کاتی بڕینی لێدوانی نێو ڕاپۆرتەکاندا تەنها وابەستە نەبن بەکارتێکەری (Mix) ، وا باشترە کە لەپاڵ ئەم جۆرە کارتێکەرە گرتەی (insert)، بۆ چارەسەرکردنی بڕینی لێدوانی ناو ڕاپۆرتەکە بەکاربهێنرێت.

٢- پێویستە هەردوو کەناڵ گرنگی زیاتر بە بەکارهێنانی وێنەی گرافیک بدەن لە مۆنتاژی ڕاپۆرتەکاندا، چونکە بەبنەمایەکی سەرەکی دادەنرێت و کارئاسانی زیاتر دەکات بۆ شێوازی مۆنتاژکردن و تێگەیشتنی وەرگر لەناوەرۆکی پەیامی ڕاپۆرتدا.

٣- پێویستە هەردووکەناڵ لەکاتی بەکارهێنانی ماوەی وێنەی زەمەنی لەخواستی وەرگر بەئاگابن و زیاتر دووچاری بێزاربیان نەکەن لەڕێگەی بەکارهێنانی ماوەی وێنەی زەمەنی درێژخایەن و کورتخایەن لە کاتی گونجاودا.

٤- پێویستە هەردووکەناڵ زیاتر گرنگی بە دەنگی سروشتی بدەن لەکاتی مۆنتاژکردنی ڕاپۆرتەکاندا، بەوپێیەی دەنگی سروشتی وەرگر دەباتە ناو کەشی ڕووداو زیاتر ئاوێتەی ناوەرۆکی ڕاپۆرت دەبێت.

٥- پێویستە هەردووکەناڵ ڕەچاوی فرەیی گرتەکانی کامێرا لە کاتی مۆنتاژی ڕاپۆرتە هەواڵدا بکەن، بەوپێیەی بەکارهێنانی گرتە جۆراوجۆرەکانی کامێرا لە ڕووی هونەرییەوە ڕاپۆرت دووچاری بازدان ناکات و وەرگر سەرنجی لەسەر ڕاپۆرتەکە لاناچێت.

٦- پێویستە هەماهەنگی هەبێت لەنێوان کامێرەمان و بەشی مۆنتاژدا لەڕووی پێویستی بەکارهێنانی جوڵە و گۆشەکانی کامێراوە سەبارەت بەبابەتی وێنەی گیراو، بۆ ئەوەی لە کاتی مۆنتاژدا دووچاری خراپبەکارهێنانی جوڵە و گۆشەکانی کامێرا نەبێتەوە، چونکە هەریەک لە جوڵە و گۆشەکانی کامێرا بۆمەبەستی تایبەت بەکاردەهێنرێت، بۆئەوەی مۆنتێر بتوانێت لە شوێنی خۆیاندا بەکاربهێنرێت چونکە خراپبەکارهێنانی گۆشەکان مۆنتێر ناتوانێت لەکاتی مۆنتاژدا چارەسەری بکات .

ڕاسپاردە

١- ئەمجامدانی توێژینەوە لە بارەی ڕۆڵی وینەو دەنگ لە مۆنتاژی ڕاپۆرتەکاندا و کاریگەری لەسەر هەستی وەرگر.

٢- ئەنجامدانی توێژینەوە سەبارەت بە بەکارهێنانی کارتێکەری دەنگی کاریگەری لەگەیاندنی پەیامی ڕاپۆرتدا .

٣. ئەنجامدانی توێژینەوە سەبارەت بە بەکارهێنانی شێوازەکانی مۆنتاژ لەبەرهەمهێنانی بەرنامەی تەلەڤزیۆنیدا بەشێوەیەکی گشتی.

٤. ئەنجامدانی توێژینەوە سەبارەت بە فشارەکانی بەردەم مۆنتێر لە پرۆسەی مۆنتاژی تەلەڤزیۆنیدا.

سەرچاوەکان:

بەزمانی عەرەبی:

- (ابو عرقوب،٢٠١٢) اياد عمر، الاعلام الاذاعي و التلفزيوني : نظرة اعلامية - هندسية – مهنية،عمان ،دار البداية ناشرون وموزعون.

- (ابو قوطة، ٢٠٠٩) محمود حامد، محاضرات في مادة مونتاج، جامعة فلسطين، كلية اعلام.

- (بوريتسكي، ٢٠٠٩) ترجمة اديب حضور، الصحافة التلفزيونية، دمشق، الطبعة الثانية

- (برونل، ٢٠٠٧) ادريان، مصطفى محرم، سيناريو الفيلم السينمائي تقنية الكتابة للسينما، دمشق، المؤسسة العامة للسينما، مكتبة الاسد.

- (البطل، ٢٠١١) هاني ابراهيم، الإنتاج الإذاعي والتلفزيوني،القاهرة: عالم الكتب.

- (الجمال،٢٠١٣) نجلاء، فن المونتاج التلفزيوني، القاهرة، الدار المصرية البنانية .

- (الجميلي، ٢٠١٢) عظيم كامل، ثناء اسماعيل العاني، صناعة الاخبار الصحفية والتلفزيونية، عمان، دار صفاء للنشر والتوزيع.

(الحسن،٢٠١٣) غسان عبد الوهاب، الصحافة التلفزيونية، عمان، دار اسامة للنشروالتوزيع

(حمدي، ٢٠١٣) محمد الفاتح ،عبد القادر عراضة، انتاج النشرات الاخبارية التلفزيونية، عمان، دار اسامة للنشر والتوزيع.

(حميدي، ٢٠٠٤) عاصف، العمل الإذاعي والتليفزيوني ؛ مفاتيح النجاح وأسرار الإبداع، عمان، دار مجدلاوي للنشر والتوزيع.

- (سبرزسنى،٢٠٠٣) بيتر، جماليات التصوير و الإضاءة في السينما والتلفزيون، ترجمة فيصل الياسري، القاهرة، مركزالحضارة العربية .

-(ستيفنس،٢٠٠٨) ميتشيل، البث الاذاعي، ترجمة هشام عبدالله، عمان، الاهلية للنشر والتوزيع.

- (سوين، ٢٠١٠) دوايت، كتابة السيناريو للسينما،ترجمةاحمد الحضري القاهرة، دار الطناني للنشر والتوزيع، الطبعة الثانية.

- (السيد، ٢٠٠٢) محمد عبد البديع السيد، مبادئ الإخراج الإذاعي والتلفزيوني، الزقازيق، مكتبة رشيد للنشر والتوزيع.

- (شلبي، ٢٠٠٨) كرم شلبي، الانتاج التلفزيوني وفنون الاخراج، بيروت، دارمكتبة الهلال.

- (شهيب، ٢٠٠٤) نجم ، كتابة السيناريو، عمان، دار المعتز للنشر والتوزيع.

- (طه، ٢٠١٦) محمد عبدالفتاح طه، طبيعة الدور التعبيرى الاتصالي للمونتاج في الافلام السينمائية، رسالة ماجستير غيرمنشورة، كلية الاعلام، جامعة الشرق الاوسط.

- (صادق،٢٠١٢) رانيا ممدوح، الاعلان التلفزيوني، التصميم والانتاج، عمان، دار اسامة للنشر و التوزيع.

- (عباس، ٢٠١٢)، سلمى عبد السلام عبدالسيد، توظيف الموسيقى والموثرات الصوتية في برامج تلفزيون، رسالة ماجستير غير منشورة، جامعة السودان للعلوم والتكنولوجيا، كلية الدراسات العلياو البحث العلمي.

- (عبدالرحمن، ٢٠١٢) كاوه عزالدين، استخدام المؤثرات الصورية في التغطية الاخبارية للفضائيات الكوردية وتأثيرها في بناء القائم بالاتصال للمضمون، رسالة ماجستير غير منشورة، جامعة جنان، كلية الاعلام.

- (عبدالرحمن، ٢٠١٥) كاوه عزالدين، إستخدام تكنولوجيا الإتصال في انتاج برامج قناة كوردسات الفضائية، مجلة اداب الفراهيدي، جامعة تكريت، العدد ٢١.

- (عبدالرحمن، ٢٠١٧) كاوه عزالدين، استخدام مؤثر القطع في فيلم "كويستاني سيى، گۆڤاری زانکۆی گەرمیان، ژماره ١٣. بەرگی یەک.

- (عبد النبي، ٢٠١٠) سليم، الاعلام التلفزيوني، عمان ، دار اسامة للنشر والتوزيع .

- (عثمان، ٢٠١٥) يوهان، زوايا الكاميرا التلفزيونية في برامج الاطفال، دراسة تحليلية لمسلسلات(چیرۆکەکانی) في قناة كوردسات، مجلة كرميان،العدد٧.

- (علي، ٢٠١٠) عبدالخالق محمد، الصحافة التلفزيونية، بيروت ، دار المحجة البيضاء

- (مؤنس،٢٠٠٦) كاظم، قواعد اساسية في فن الاخراج التلفزيوني والسينمائي، عمان، عالم الكتب الحديث للنشر والتوزيع .

- (معسعس، ٢٠٠٩) رياض، تقنيات الصحافة المسموعة والمرئية، دمشق، دارنينوى .

به زمانی کوردی:

- (عومەر،٢٠١٣)هاوژین، تەکنیکی نوسینی میدیایی، هەولێر، چاپخانەی موکریان.

به زمانی فارسی:

- (لرسون، ١٣٩٣) جرالد می، ت. مهدی رحیمیان، فن برنامة سازی تلویزیونی، تهران.

به زمانی ئینگلیزی:

.-(smith, 2005), Tim j, An Attentional Theory of Continuity Editing, this research is Unpublished, Edinburgh

- (Gottesman,1972) Ronald and Harry, Geduld. Guide book to Film, New York: Rinehart and Winston.

چاوپێکەوتن:

-(حاجی عەلی، ٨-٤-٢٠١٧) بورهان، بەڕێوەبەری کەناڵی ئاسمانی گەلی کوردستان (GK)، سلێمانی.

- (مەجید، ٨-٤-٢٠١٧) فاروق غەفور، بەڕیوەبەری کارگێڕی میدیای گۆڕان، سلێمانی.

(پاشکۆی ١) ناوی هەڵسەنگێنەران:

1 - پ.ی. د.حەبیب مال الله ئیبراهیم، بەشی راگەیاندن، زانکۆی سەلاحەدین
2 - پ.ی. د. هێمن مەجید حەسەن، بەشی راگەیاندن، زانکۆی سلێمانی.
3 - پ.ی.د.فواد عەلی ئەحمەد، بەشی راگەیاندن، زانکۆی سلێمانی.
4 - پ.ی. حەکیم عوسمان حەمید، زانکۆی پۆلیتەکنیکی سلێمانی
5 - پ.ی.د.ئیبتسام ئیسماعیل قادر، بەشی راگەیاندن، زانکۆی سلێمانی
6 - پ.ی.د.سەلام نەسرەدین محەمەد، بەشی راگەیاندن، زانکۆی سلێمانی
7 - پ.ی.د.ڕێبەر مستەفا گۆران، بەشی تەکنیکی میدیا. زانکۆی پۆلیتەکنیکی سلێمانی
8 -

پاشکۆی (2) دەرهێنانی راستی

ڕێژەی هاوپەکی = **ن × ناوەندی ڕێککەوتنی هەڵسەنگێنەران** / **+١ (ن-١) × (ناوەندی ڕێککەوتنی هەڵسەنگێنەران**

$$7*18/1+(6*18) = 0.0967$$

(پاشکۆی٢) دەرهێنانی جێگیری

$$R=\frac{2(C1,\ C2)}{C1+C2}$$

R = **جێگیری**

ژمارەی ئەو دەستانەی لە هەرسوو شیکردنەوەکەدا ڕێکەوتنی لەسەر کراوە = (C1,C2)

کۆی ئەو دەستانەی لە هەردوو شیکردنەوەکەدا کراوە = C2 +C1

$$\frac{846}{884} = 0.957$$